

Forslag til:

MOBILITETSPAKKE FOR GRØNNERE REISER

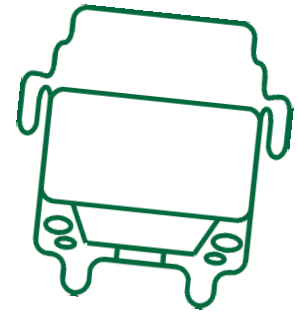
Det er så mange som kjører bil og det synes jeg er trist for da er det så mange opplevelser man går glipp av. Så jeg synes at folk bør begynne å sykle mer, begynne og gå mer, og det aller viktigste Nyte naturen!

Emile, 11 år

INNHold:

	.....	1
1. Innledning		3
1.1 Innhold.....		3
1.2 Mandatet og avgrensning av arbeidet		3
1.3 Prosess og medvirkning.....		4
1.4 Mål for arbeidet		5
1.5 Trafikksituasjonen i Moss		6
1.6 Utfordringer og muligheter for å endre reisemiddelfordelingen.....		6
2. Eksisterende og planlagte sykkeltiltak – og forslag til nye		7
2.1 Eksisterende tiltak som kan stimulere flere til å sykle:		7
2.2 Forslag til nye sykkeltiltak – i prioritert rekkefølge		14
2.3 Arbeidsgruppens anbefaling:.....		17
3. Eksisterende tiltak for gående – og forslag til nye		17
3.1 Eksisterende tiltak		17
3.2 Forslag til nye tiltak for gående - i prioritert rekkefølge		18
3.3 Arbeidsgruppens anbefaling:.....		21
4. Tiltak for å øke kollektivandelen		21
4.1 Beskrivelse av planlagte tiltak i Moss.....		21
4.2 Forslag til nye tiltak		23
4.3 Arbeidsgruppens anbefaling:.....		24
5. Andre tiltak for å fremme miljøvennlige reisevalg		25
5.1 Oversikt over eksisterende tiltak.....		25
5.2 Forslag til nye tiltak for å stimulere flere til å velge mer miljøvennlige transportformer. I prioritert rekkefølge		26
5.3 Arbeidsgruppens anbefaling:		31

1. Innledning

1.1 Innhold

Dette dokumentet inneholder en oversikt over ulike kampanjer og informasjonstiltak som kan gjennomføres i regi av Miljøløftet Moss. Hensikten med tiltakene er å stimulere flere til å sykle, gå eller reise kollektivt. Mobilitetspakka er delt inn i tiltak for sykkel, gange, kollektiv og andre miljøvennlige reisevalg. Tiltakene henger nøye sammen og påvirker hverandre. I mobilitetspakken har vi samlet og presentert tiltak og kampanjer som allerede er vel utprøvde i Moss og Rygge. Arbeidsgruppen har også foreslått nye tiltak. I kartleggingen av mulige nye tiltak har vi hentet erfaringer fra andre byområder.

Mobilitetspakka for grønnere reiser kan benyttes som et verktøy for arbeidsgruppene i Miljøløftet Moss og som grunnlag for interne tiltak hos de respektive partene i Miljøløftet Moss.

Ansvar for gjennomføring er fordelt på partene i Miljøløftet Moss. For å gjennomføre tiltakene må partene sette av ressurser for gjennomføring.

1.2 Mandatet og avgrensning av arbeidet

Styringsgruppa fattet følgende vedtak 14. desember 2018: *Det bestilles en tiltaksplan 2 med hovedfokus på kollektivtiltak, tilgjengeliggjøring av alternative transportmetoder og flere samarbeidstiltak med næringsliv og arbeidsgivere. Denne behandles i løpet av våren.*

Mål for arbeidet: Å få flere over fra privatbil til mer miljøvennlige transportformer.

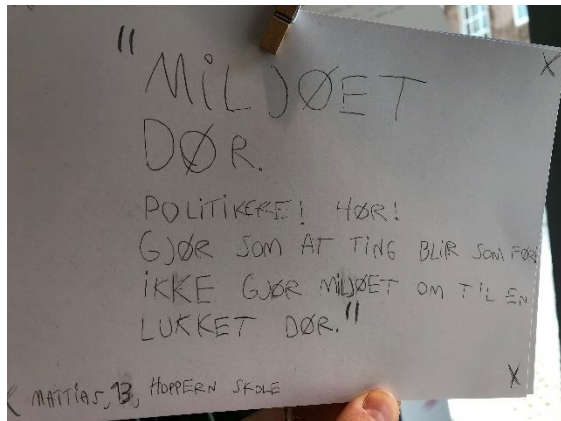
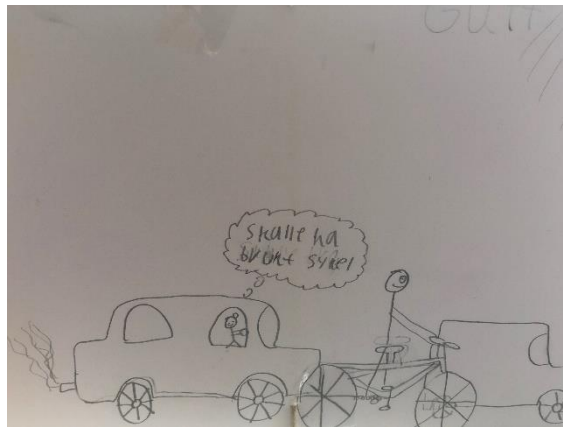
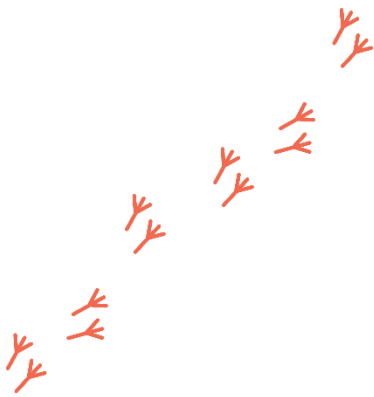
- Tiltaksplanen skal vise en oversikt over holdningsskapende tiltak og kommunikasjonstiltak som skal gjennomføres av partene i samarbeidet.
- Tiltaksplanen skal samordne, koordinere og målrette arbeidet med å tilrettelegge for miljøvennlig transport.

Avgrensning:

- Tiltaksplanen må henge sammen med Tiltaksplan for avbøte trafikkutfordringene på rv.19.
- Tiltaksplanen må samordnes med partenes eksisterende planer og tiltak på området.

I Moss og Rygge kommuner, Statens vegvesen og Østfold fylkeskommune jobbes det med en rekke planer for å tilrettelegge for kollektivtransport, sykkel og gange. Her kan det nevnes *Sykkelplan for nye Moss, Klimaplanen for nye Moss, Tilrettelegging for nye bussruter i Moss* m.m. Planene skal bidra til at det utvikles bedre infrastruktur for sykkel, gange og kollektivt.

Arbeidet med en felles mobilitetspakke for grønnere skal bidra til at flere får kjennskap til det eksisterende og kommende tilbudet, samt blir stimulert til å velge mer miljøvennlige transportformer.

1.3 Prosess og medvirkning

For å gjennomføre arbeidet er det nedsatt en tverrfaglig arbeidsgruppe som har tatt utgangspunkt i eksisterende og pågående planer for sykkel, gange og kollektiv. Arbeidsgruppen har lagt vekt på å vurdere innspill fra gjennomførte medvirkningsmøter med befolkningen.

8. mai ble det gjennomført et seminar for politikere, næringsliv og fagfolk der hensikten var å få inspirasjon og innspill til mobilitetspakken. Hovedkonklusjonen var at det er nødvendig med flere tiltak for gange. Det kom også flere andre innspill som vi har benyttet aktivt i arbeidet med mobilitetspakken. Arbeidsgruppen har benyttet seg av andre innspill som har kommet inn i forbindelse med medvirkningsmøter gjennomført i 2018 og 2019.

I forbindelse med den politiske behandlingen av tiltaksplanen for å avbøte trafikkutfordringene på rv.19 ble det 27. 02 2019 avholdt et folkemøte. Her kom det inn en rekke innspill som er benyttet som et grunnlag for de foreslåtte tiltakene.

I arbeidet med kommuneplanen og klimaplanen for Nye Moss har det vært gjennomført flere medvirkningsmøter. Arbeidsgruppen har hatt en gjennomgang av disse der noen av innspillene er utredet og foreslått inn i mobilitetspakken.

1.4 Mål for arbeidet

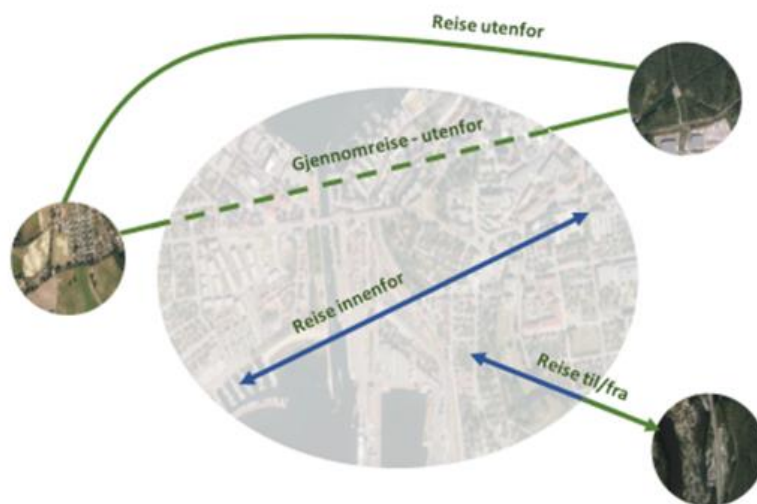
Samarbeidsavtalen for Miljøløftet Moss har nullvekst i intern personbiltransport som felles mål. Dette er lagt til grunn for arbeidet med mobilitetspakken for grønnere reiser, der hovedmålet er å få flere over fra bil til mer miljøvennlige transportformer.

Beregning av nullvekstmålet:

- Nullvekstmålet er oppnådd dersom trafikkarbeidet med personbil i 2030 er på samme nivå som i 2016.
- Nullvekstmålet for Moss er et trafikkarbeid på 614 275 kjøretøykilometer per døg.
- Nullvekstmålet omfatter intern personbiltransport til, fra og internt i analyseområdet som tilsvarer nye Moss kommune

Unntatt fra nullvekstmålet er:

- Gjennomgangstrafikk
- Næringstransport
- Mobile tjenesteytere

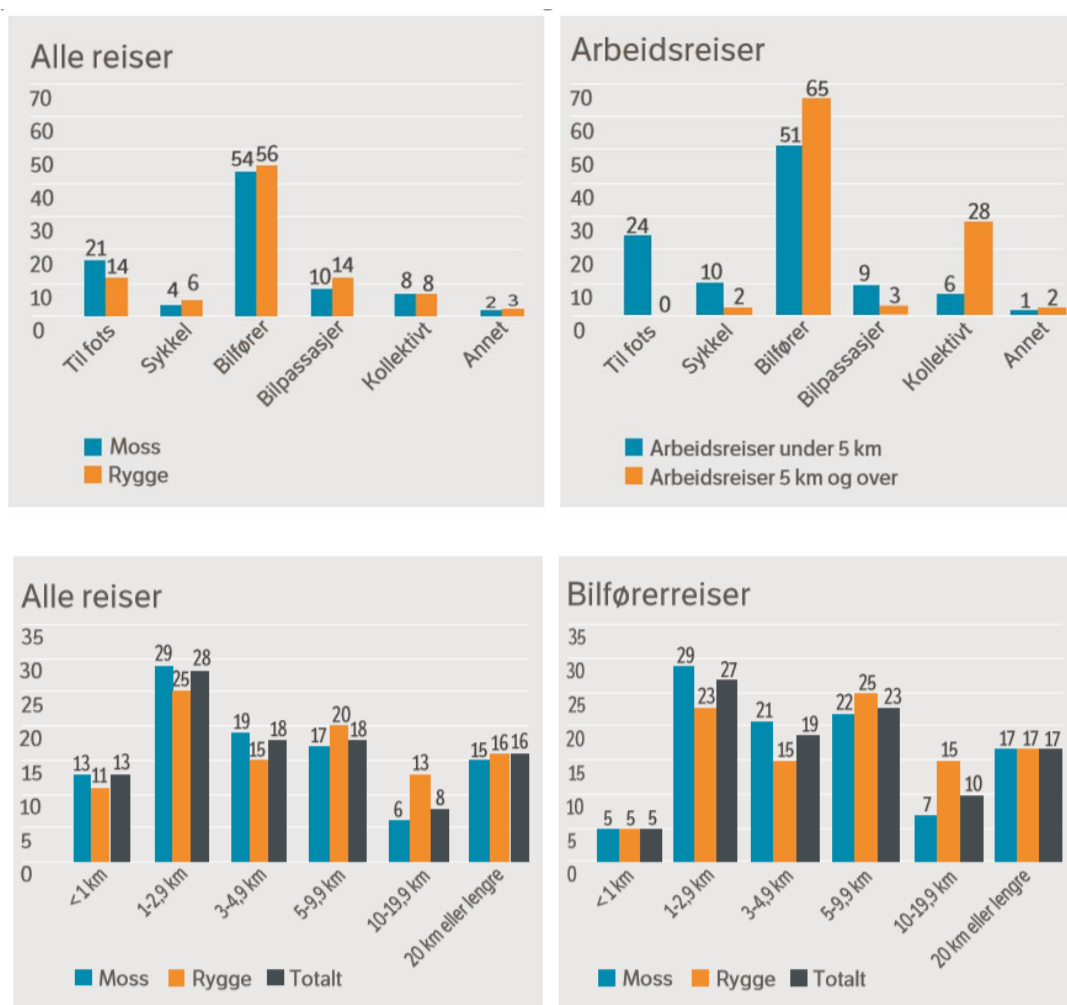

Figuren viser en oversikt over området for nullvekst og hva som beregnes som innenfor og utenfor. Blå pil viser reiser som er innenfor beregningsområdet. Grønn pil viser hvilke reiser som ikke regnes med i nullvekstalternativet.

1.5 Trafikksituasjonen i Moss

Moss tettsted (by) ligger mellom Oslofjorden og E6 nordvest i Østfold fylke. Byen har i underkant av 50 000 innbyggere og omfatter områder i både Moss og Rygge kommuner. Disse to kommunene skal slås sammen i 2020 med Moss som administrasjonssenter.

Moss har som andre byer av denne størrelsen, en reisemiddelfordeling (Tall hentet fra TØI-rapport 1143/2011) som er sterkt preget av at bilen er det foretrukne transportmiddelet. Mellom 64 og 70 % av reisene i de to kommunene Moss og Rygge skjer med bil. Sykkelandelen er på 4-6 % og kollektivandelen på rundt 8 %. Imidlertid er det ganske mye gangtrafikk både internt i Moss og internt i Rygge, noe som får opp den totale gangandelen til mellom 14 % og 21 %.

1.6 Utfordringer og muligheter for å endre reisemiddelfordelingen

I Moss velger en stor andel å kjøre bil, også på korte reiser. På tross av et kompakt bysentrum, har byområdet et arealbruksmønster som gjør det utfordrende å utvikle et konkurransedyktig kollektivtilbud. Mange har tilgang til gratis parkering og bussen står i all hovedsak i samme kø som bilen. Det er en relativt stor andel av befolkningen som bor innenfor en 10 minutters sykkelavstand fra sentrum, noe som gir et potensial for overføring til mer sykling og gåing. Manglende

tilrettelegging, manglende sammenhengende anlegg for syklende og stor biltrafikk oppleves som barrierer mot å få betydelig flere til å gå og sykle, særlig på arbeidsreiser (Byutredningen for Moss 2019). Kombinasjonen av at folk vil reise lengre og mer med bil, samtidig som befolkningen i byområdet øker mer enn landsnittet, fører til økt trafikk.

For å få flere til å velge kollektivtransport, gange eller sykling framfor bilen er det nødvendig å kombinere kollektiv-, gang- og sykkeltiltak med restriktive tiltak for biltrafikk. Eksempler på tilrettelegging for gående, syklende og kollektivtransport er separate anlegg for gående og syklende, trygge sykkelparkeringsplasser og tiltak som bedrer fremkommelighet for kollektivtransport (kollektivfelt, kryssprioritering). Det er kombinasjonen av virkemidler som i samspill bidrar til måloppnåelse. Denne mobilitetspakken har til hensikt å informere om eksisterende muligheter for å sykle, gå og reise med kollektiv samtidig som vi gjennom kampanjer vil endre folks reisevaner.

Mål for økt gange, sykkel og kollektivtrafikk:

Ett mål er å endre reisemiddelfordeling der en større andel går over til sykkel, gange og kollektiv. Klimaplanen for Nye Moss foreslår 60 % reduksjon av klimagasser innen 2030.

Mål hentet fra "Intensjonsavtalen for å bygge ny kommune": *Utvikle Moss kommune til å bli en av Norges topp ti sykkelbyer.* (Moss er i dag rangert som nr. 29 av 30 sykkelbyer) Plan for hovednett for sykkeltrafikk i Moss og Rygge ble utarbeidet i 2018. *Målet her er en sykkelandel på 20 % i Moss innen 2028.* Dette beskrives som ambisiøst, men realistisk. For å nå målene som er politisk vedtatt, krever det at alle de prioriterte sykkelrutene i løpet av den neste 10 årsperioden realiseres.

I «Handlingsprogram for fylkesveier og kollektivtransport 2019 – 2022 til Regional transportplan for Østfold mot 2050» er det satt et mål om å doble antall kollektivreisende i Østfold innen 2023. Antall reisende i 2018 er ifølge ØKT på 889 312 reisende på lokalbussene i Moss og Rygge. Det er ikke satt mål for gange. Arbeidsgruppen vil foreslå det utarbeides mål på gangtrafikk.

2. Eksisterende og planlagte sykkeltiltak – og forslag til nye

2.1 Eksisterende tiltak som kan stimulere flere til å sykle:

	Tiltak	Tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Kostnad pr år
1	Vårsjekk	Vår	Miljøløftet Moss Sykkelbygruppen	ØFK/Moss/Rygge	Ca. 30 000
2	El-sykkel, bibliotek	Hele året	Moss kommune Rygge kommune	Interreg/Moss	Dekkes av interregprosjektet Fossilfri 2030 fram t.o.m. 2020
3	Vintersykling	November	Miljøløftet Moss Sykkelbygruppa	ØFK/Moss/Rygge	Ca. 30 000 kr
4	Sykle til jobben aksjonen	April-juni	Moss/Rygge	ØFK	Ca. 30 000 pr år
5	Pop-up sykkelverksted	Vår/høst	ØFK	ØFK/Moss kommune	Dekkes av interreg-prosjekt

	VGS/barneskole/ festivaler				Fossilfri 2030 fram t.o.m. 2020
6	Sykkelprogram- barn og unge -	Løpende	Lærer i grunnskolen/Moss og Rygge, opplegget er på Inspira.	Moss kommune	Fra ca 600 kr pr. barnehage .
7	Sykler i barnehage – innkjøpte løpesykler	vår	Moss kommune	Moss kommune	44 000
8	Reklamefilm på kino	Sept 2019, april og mai 2020	Miljøløftet Moss Sykkelgruppa/Komm. gruppa	Moss kommune	96 000
9	Skiltplan og sykkelkart– også i LAT- planen	Igangsettes 2020	Miljøløftet Moss, Sykkelbygruppa	Moss kommune søker om statlige midler	3 mill.

Kort beskrivelse av tiltakene:

1. Vårsjekk

Beskrivelse av tiltaket: Sykkelbyen Moss og Rygge tilbyr gratis service (Justering av bremses og gir, etterfylling av luft i dekk, smøring av kjede og kontroll av lys) til innbyggerne. Vårsjekken har blitt gjennomført i april hvert år siden 2015.

Kostnad/fordeling av utgifter: 30 000 kroner årlig. Tiltaket gjennomføres som et spleiselag. Det kreves noe planlegging og minimum to personer som stiller opp en lørdag.

Ansvar for gjennomføring: Sykkelbygruppa for Miljøloftet Moss.

Vurdering og anbefaling: Folk får sykkelen ut av garasje/bod/kjeller, og får gjort den i stand. Godt oppmøte, 126 sykler fikk service i 2018. Dette tiltaket har blitt svært populært. Tiltaket kan fremme andelen som sykler og bør videreføres

2. Elsykel utlån på biblioteket

Beskrivelse av tiltaket: Eلسykel-biblioteket er et samarbeid mellom Klima Østfold og Moss kommune. Ti elsykler og to transportsykler lånes ut til personer over 18 år med lånekort på Moss bibliotek. Utlånsordningene gjelder hele året.

Effekten og erfaringen av tiltaket: Moss bibliotek administrerer ordningen og elsyklene er populære utlånsobjekter. I 2018 var det 275 utlån inkludert fornyinger. Folk får prøve el-sykler og de mulighetene som det gir. Det har vært noen enkeltepisoder med elsykler som ikke er levert tilbake. Lånerne det gjelder får ikke låne igjen.

Kostnad/Fordeling av utgifter: Interreg-prosjektet Fossilfri 2030 har bekostet dette tiltaket. Moss kommune har bekostet sykkelbiblioteket to transportesykler. Det eksisterer en rammeavtale utarbeidet av Østfold Fylkeskommune hvor alle kommunene i Østfold kan benytte avtalen. Moss og Rygge kommune bidrar med lokale og administrasjon.

Ansvar for gjennomføring: Moss og Rygge kommuner, bibliotekene administrerer ordningen.

Vurdering og anbefaling: Dette har blitt svært populært. Flere har muligheten til å prøve ut om el-sykel passer for den enkeltes hverdag. Det kreves en del administrasjon for å gjennomføre utlånsordningen. Dette gjør det vanskelig å utvide ordningen til flere steder. Ordningen videreføres.

3. Vintersykling

Beskrivelse av tiltaket: Gratis omlegging til piggdekk for vintersykling og mulighet for kjøp av piggdekk med 500 kr i rabatt. Tiltaket gjennomføres november hvert år.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Mange fremmøtte, i 2018 ble det byttet til piggdekk på 76 sykler. En istandsatt sykkel gjør det lettere å velge.

Kostnad/Fordeling av utgifter: Spleiselag mellom partene i Miljøløftet Moss. Tiltaket koster om lag 30 000 kroner.

Ansvar for gjennomføring: Sykkelgruppen for Miljøløftet Moss

Vurdering og anbefaling: Vintersykelkampanjer har blitt svært populær. Dersom flere får hjelp til å skifte til piggdekk om vinteren kan det bidra til at flere velger å sykle om vinteren. Ordningen videreføres.

4. Sykle-til-jobben-aksjonen

Beskrivelse av tiltaket: Påmeldingsavgiften er betalt for alle innbyggere og arbeidstakere i Moss og Rygge for deltagelse i Bedriftsidrettslagets Sykle-til-jobben-aksjon. Tiltaket gjennomføres hvert år i april – juni. Tiltaket er landsomspennende.

Kostnad/fordeling av kost: Østfold Fylkeskommune betaler for påmelding for alle som bor eller jobber i Østfold. Østfold Fylkeskommune har ikke forlenget avtalen i 2020. Det er usikker om det settes av midler til ordningene framover. Dette må avklares i Viken. Hjemjobbhjem - prosjektet som rettes mot arbeidsreiser gjør dette prosjektet mindre relevant.

Ansvar for gjennomføring: Moss og Rygge kommune

Vurdering og anbefaling: Det er relativt liten oppslutning om Sykle-til-jobben-aksjonen. Det kreves lite ressurser å gjennomføre tiltaket. Statistikken viser at det er reduksjon i antall deltakere fra 2017 (631 deltakere) - 2018 (489) - 2019 (415), tallene gjelder for Moss og Rygge kommuner. Tiltaket anbefales ikke å videreføres.

5. Pop-up sykkelverksted VGS/barneskole

Beskrivelse av tiltaket: Østfold Fylkeskommune tilbyr gratis pop up sykkelverksted på grunnskolene og de videregående skolene i Østfold. Pedalen sykkelverksted har mobilt sykkelverksted og kan etter avtale komme å ha sykkelservice. De rekker ca.50 sykler i løpet av en dag.

Tidspunkt for gjennomføring: Vår og høst.

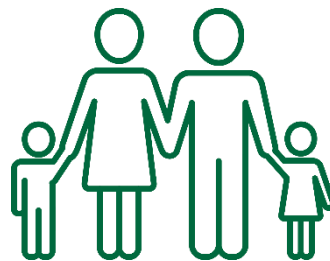
Kostnad/ansvar: Interreg-prosjektet Fossilfri 2030 har bekostet dette tiltaket - Kirkens bymisjon ved Pedalen sykkelverksted har ansvar for gjennomføring i samarbeid med Fossilfri 2030.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: I Østfold og Follo har vi mål om fossilfri transportsektor innen 2030. For å få dette til er det viktig å legge til rette for sykling.

Vurdering og anbefaling: Dette er et tiltak som vi ønsker å videreføre for å få flere barn og unge til å sykle.

6. Sykkelprogram- barn og unge

Beskrivelse av tiltaket: Inspiria har utarbeidet skoleprogram med fokus på sykkel.

Sikker på sykkel er et skoleprogram for 4-6 trinn der målet er å spre sykkleglede og bidra til å oppfylle kunnskapsmålene for trafikkopplæringen. Elevene gjennomfører morsomme aktiviteter både med og uten sykler i INSPIRIAS utendørspark. Inspiria har også et egen elsykkelprogram. Programmene kan bookes av alle skoler ved deres årlige besøk på senteret. Se mer om programmet her:<https://www.inspiria.no/?CatID=1245>

Kostnad: fra ca 600 kr pr gang. Barnehage/skole betaler.

Tidspunkt for gjennomføring: Hele året.

Ansvar for gjennomføring: Inspiria og Moss kommune

Vurdering og anbefaling: Ved skolenes årlige besøk hos Inspiria kan lærerne selv bestemme hvilket av skoleprogrammene de ønsker at elevene skal ha ved besøket. Det er mange program å velge mellom, blant annet et sykkelrelatert program.

7. Sykler i barnehage – innkjøpte løpesykler

Beskrivelse av tiltaket: For tidlig sykkelglede er det kjøpt inn to-tre løpesykler til hver av de kommunale barnehagene. Løpesykler er gode redskap for barn til å finne balansen på en sykkel, og tidlig kunne kjenne på følelse av å sykle i stor og liten fart. Sykkelen har ingen pedaler, så barna bruker beina som drivkraft og støtte.

Kostnad: kr 44 000,- for 21 sykler

Tidspunkt for gjennomføring: Innkjøp desember 2018. Utlevert vinter 2019.

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune

Vurdering og anbefaling: Syklene er tatt i bruk våren 2019, og det er derfor ikke foretatt en evaluering på nåværende tidspunkt.

8. Reklamefilm på kino

Beskrivelse av tiltaket: Miljøløftet Moss har i samarbeid med sykkelgruppa i Moss kommune fått laget en reklamefilm for kino og Facebook.

Filmen skal på en humoristisk måte få flere til å sykle i Moss. Det er Nittedal Film og TV som er innleid til denne jobben. Selskapet har solid erfaring med å lage humorprogrammer for de større tv-kanalene og for humorselskapet Feelgood tv som står bak en rekke av de anerkjente humorprogrammene. Sykkelgruppa har frikjøpt tre måneder fra Moss2020 sin kinoavtale for reklamen.

Kostnad: 96 000,-

Tidspunkt for gjennomføring: Kampanjen vil slippes i sosiale medier i september 2019 og vil gå på kino i september 2019, samt april og mai 2020.

Ansvar for gjennomføring: Miljøløftet Moss ved Berit Rødstøl

Vurdering og anbefaling: Bypakke Nedre Glomma har god erfaring med liknende kampanjer. Moss kino er godt besøkt og treffer den yngre målgruppen. På Facebook kan kampanjen målrettes mot den yngre målgruppe.

9. Sykkelkart og informasjon om nye sykkelveier – også i LAT- planen

Beskrivelse av tiltaket: Det vises til tiltaksplan for løpende og avbøtende tiltak. Her foreslås det at det utarbeides en skiltplan. I tiltaksplanen er det foreslått at arbeidet igangsettes i 2020.

Det utarbeides en helhetlig skiltplan som skal synliggjøre hva som eksisterer av sykkel- og gangveier samt sykkeltilrettelagte gater i mosseregionen. Veivisningsskilt gir opplysninger om sykkelruter, hvor man kan sykle videre, om stedsnavn og avstander til reisemål. I tillegg foreslås det at det utarbeides kart over sykkelveier og forslag til mulige sykkelruter/snarveier til viktige målpunkter.

Kostnad: Tiltaket vil koste om lag 3 millioner. Det søkes om statlige midler for 1.5. Moss kommune går inn med 1.5 mill.

Ansvar for gjennomføring: Det foreslås at sykkelgruppen som består av fagpersoner fra både stat, fylke og kommune, får ansvar for planlegging og gjennomføring av prosjektet. Moss kommune er prosjekteier og vil søke om statlige midler til prosjektet. Tiltaket vil koste omlag 1,5 mill. kroner, og vil kunne gjennomføres i løpet av ett til to års tid dersom det blir bevilget midler. Det er satt av midler til tiltaket i Moss kommunenes budsjetter for 2019.

Tidspunkt for gjennomføring: 2020

Vurdering og anbefaling: Informasjonstiltak kan bidra til at flere av de som bor i mosseområdet begynner å sykle eller gå. Informasjonstiltakene bør kobles til kampanjer som blant annet lånesykkelordninger og andre holdningsskapende kampanjer. Dette er et tiltak som vil ha stor effekt i forhold til kostnad.

2.2 Forslag til nye sykkeltiltak – i prioritert rekkefølge

	Tiltak	tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Antatt kostnad pr år
1.	Tilrettelegging for sykkelparkering i knutepunktene. Eks. Utvidelse av sykkelhotell ved jernbanestasjonen i Moss	2019/2020	Miljøløftet Moss ved sykkelgruppen kartlegger behovet	Bane NOR/veieier.	Må utredes.
2.	Leasing eller kjøp av el-sykler	2020	Moss kommune samt øvrige parter i Miljøløftet Moss	Moss kommune	Kun admin. kostnader.
3.	Sykkelskolen - På sykkel fra starten	2021	Moss kommune	Moss kommune	Ca 30 000 engangssum.
4. Ikke pri.	Bysykler og utlån		Moss kommune	Moss kommune	Investeringer kr 2-5 mill. Årlige driftskostnader kr 0,75- 1,25 mill. Inntektpotensial kr 0,2-0,9 mill.

Beskrivelse av forslag til nye sykkeltiltak

1. Tilrettelegging for bedre sykkelparkering i knutepunktene.
  - Jernbanestasjonen i Moss og Bussholdeplassen ved Nesparken og evt. andre knutepunkt.

Beskrivelse av tiltaket: Det har kommet innspill om at det er dårlig kapasitet og fasiliteter for parkering av sykler ved kollektivknutepunkt. Det er spesielt behov for å utbedre sykkelparkering ved knutepunktene Moss jernbanestasjon og ved bussholdeplassen ved Nesparken. Sykkelgruppen vil kartlegge behovet for sykkelparkering også ved andre knutepunkt.

Parkering ved Jernbanestasjonen: I dag er det sykkelstativ til 96 sykler. Det er mulig å utvide sykkelhotellet med en modul til. Brukere betaler kr 50,- per måned for tilgang til det låsbare sykkelhotellet.

Kostnad/ordeling av utgifter: Veieier/BaneNOR. Tiltakets omfang og størrelse må avklares før kostnad kan stipuleres.

Ansvar for gjennomføring: Gjennomføring er veieier eller eier av stasjonsområdet.

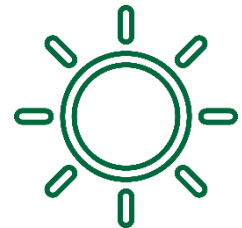
Vurdering og anbefaling: Ved stasjonen er det tydelig ved befaring at sykkelhotellet har sprengt kapasitet. I tillegg har det oppstått nye behov som plass til parkering av lastesykler. Sikker sykkelparkering kommer høyt på lista over hva som skal til for at folk velger å sykle.

Sykkelhotell er et viktig og etterspurt tilbud som er avgjørende for å øke andelen syklende til stasjonen. Arbeidsgruppen anbefaler at tilbudet utvides så raskt som mulig

2. Leasing eller kjøp av elsykler i regi av arbeidsgiver

Beskrivelse av tiltaket: Som et alternativ til en bysykkelordning kan kommunen tilrettelegge for en leasingavtale med ansatte mot et fast lønnstrekk. Etter 3 år kan de kjøpe syklene til en svært lav pris. Ordningen krever ingen budsjett eller investering for virksomhetene, kun noe tilrettelegging.

Sarpsborg kommune har som første kommune i landet lagt til rette for kjøp/leasing av el-sykler for de ansatte. I Sarpsborg har nærmere 10 % eller 350 av de fast ansatte leaset sykler eller kjøpt elsykkel som en del av ordningen.

En undersøkelse blant de som er med på ordningen (utført av Sarpsborg kommune) viser at:

- Andelen av ansatte som brukte bil til-og-fra jobb fem dager i uken har gått ned fra 63,7 til 15,4 %
- 77 % sier de sykler mer enn tidligere
- 75 % sier de føler seg i bedre form enn tidligere
- Personer som aldri bruker bil til-og-fra jobb har økt fra 9 % til 24 %
- 75% sier de ikke vurderte å anskaffe sykkel før tilbudet om lønnstrekk kom.

Se mer om ordningen er: <https://www.sarpsborg.com/nyhetsarkiv/sarpsborg-kommune-satser-pa-el-sykler/>

Kostnad: Kun administrasjonskostnader.

Effekt av tiltaket: Reduserer utslipp, reduserer kø og bidrar til bedre helse og trivsel.

Ansvar for gjennomføring: Partene i Miljøløftet Moss har ansvaret for sine ansatte.

Vurdering og anbefaling: Statlige og kommunale etater har mange arbeidstakere. I Nye Moss kommune er det rundt 3500 ansatte. Dersom alle disse fikk tilbud om leasing av elsykkel vil dette

kunne få stor betydning på trafikken inn til sentrum i rushen. Statens vegvesen og Østfold fylkeskommune har flere arbeidstakere i Moss som bør få det samme tilbudet.

Elsykel gjør det lettere å velge sykkel på andre reiser også i fritiden. Det har effekt på klimautslipp og kan i tillegg bidra til bedre kapasitet på veisystemet. Sykling til jobben er også et viktig helsetiltak. For lite fysisk aktivitet er knyttet til større sykefravær, og sykefravær er dyrt. Ved å få ansatte til å sykle mer til jobb kan dette reduseres.

Dette er et innspill fra flere medvirkningsmøter. Elever fra videregående skoler var spesielt opptatt av at denne ordning bør innføres for elever og ansatte på skolene. Sarpsborg kommune har gitt oss erfaringsmateriale som gjør ordningen enkel og rask å gjennomføre. Kostnaden i forhold til måloppnåelse er minimal. Arbeidsgruppen anbefaler partene i Miljøløftet Moss innfører ordningene for ansatte i Moss.

3. Sykkelskolen

Beskrivelse av tiltaket: Sykkelskolen-sykel fra starten. Oslo Kommune tilbyr sine barnehager opplæring i sykling for barnehagebarn med et tverrfaglig pedagogisk opplegg med fokus på ferdighetsutvikling både i språk og motorikk. Opplegget har utarbeidet eget undervisningsmateriale. Oslo kommune støtter innkjøp av utstyr som trengs for å kunne tilby sykkelopplæring i kommunale barnehager. Du kan for eksempel få støtte til balanse- og barnesykler, tilbehør som vester, hjelmer og kjepler, og til parkeringsløsninger. Se mer om ordningen her:

<https://nyhetsrom.bymiljoetaten.no/pa-sykel-fra-starten-sykkelskolen/>

Kostnad/Fordeling av utgifter: ca. 30 000 med ett classesett. Kostnaden avhenger av interessen.

Ansvar for gjennomføring: Foreslår at dette spilles inn i oppfølgingen av klimaplanarbeidet.

Vurdering og anbefaling: Tiltaket vil stimulere til fysisk aktivitet og kjennskap til sykling. Ved å begynne med sykkelopplæring med balansesykler tidlig vil man øke sykkelgleden og mestringsfølelsen for barna. Det er viktig å starte tidlig med å bygge sykkelkultur.

4. Bysykler – ikke prioritert

Beskrivelse av tiltaket: Utredningen om bysykler i Moss var klar i mars 2017. Utredningen beskriver ulike aspekter ved en bysykkelordning. Konklusjonen på var at det ikke bør brukes midler på en bysykkelordning, men heller **bruke de midlene kommunen har til å bygge ut sykkelinfrastruktur.**

Kostnad/Fordeling av utgifter: Utredningen beskriver en kostnad ved innføring av et tradisjonelt bysykkelssystem (som i Oslo). Investeringer kr 2-5 mill. Årlige driftskostnader kr 0,75- 1,25 mill. Inntekspotensial kr 0,2-0,9 mill.

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune

Vurdering og anbefaling: Det frarådes å starte opp en bysykkelordning i Moss. (Utlånsordningen med elsykler på biblioteket er en variant av en delesykkelordning i Moss.)

2.3 Arbeidsgruppens anbefaling:

Miljøløftet Moss har mange kampanjer og informasjonstiltak for å tilrettelegge for sykkel. Basert på innspill fra medvirkningsmøter og arbeidsgruppens vurdering foreslås det vi viderefører eksisterende kampanjer og tiltak for sykkel.

Miljøløftet Moss har i fellesskap utarbeidet en sykkelplan med fysiske tiltak for å utvikle et helhetlig sykkelveinett. Det vil framover være viktig å markedsføre og synliggjøre nye og eksisterende sykkelveier slik at de blir synlige for befolkningen.

Arbeidsgruppen mener at en helhetlig skiltplan for sykkelrutene med et tilhørende sykkelkart bør prioriteres. Dette er et tiltak som ble foreslått i tiltaksplan for løpende og avbøtende tiltak på rv.19. Dette er ressurskrevende og partene har derfor ikke kapasitet til mange nye tiltak for sykkel. Se prioritert liste over nye tiltak.

3. Eksisterende tiltak for gående – og forslag til nye

3.1 Eksisterende tiltak

	Tiltak	Tidspunkt	Ansvar	finansiering	Kostnad pr år
1.	Gå til skolen	Vår/Høst	Moss kommune	Moss kommune	6000 kr

Beskrivelse av tiltaket:

Gå til skolen. Det gjennomføres gå-til-skolen-aksjoner på Moss kommunes grunnskoler (trinn 1-7). Hver aksjonsperiode er på tre uker.

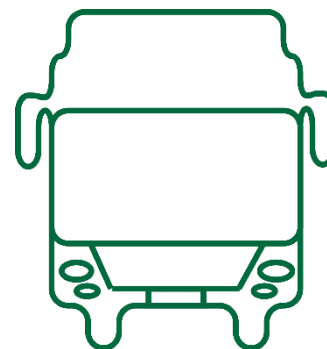
Effekt/ erfaring med tiltaket: Holdningskapende arbeid og fokus på at det er viktig å gå eller sykle til skolen. Bedring av trafikksikkerhet rundt skolene ved færre biler. I aksjonsperiodene er det et snitt på 85-90 % av elevene som går/sykler til skolen.

Tidspunkt for gjennomføring: Hver vår og hver høst.

Kostnad/fordeling av kostnader. Kr 6000,- i premie (kr 3000 – kr 2000 – kr 1000) til elevrådene ved de tre beste skolene. Kommunalavdeling plan, miljø og teknisk ved Grønn kommune.

Ansvar for gjennomføring: Prosjekt Grønn kommune sammen med skolene.

Vurdering og anbefaling: Videreføres.

3.2 Forslag til nye tiltak for gående - i prioritert rekkefølge

	Forslag til nye tiltak:	Tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Kostnad pr. år
1.*	Veien til bussholdeplassen. Registrere snarveier og gjøre veien til bussholdeplassen anvendelig hele året. Dette er en viktig del av et godt busstilbud. Reisetiden er fra dør til dør.	2020	Moss kommune + SVV + ØFK, Miljøløftet Moss	Veieier	100 000 kr i 2020 og 500 000 i 2021
2.*	Snarveiskartlegging. Registrere, rydde og skilte snarveier til viktige målpunkter. Her kan man bruke friluftskartleggingen.	2020	Moss kommune, Miljøløftet Moss	Moss kommune	5% ressurs.
3.*	Diverse kampanjer for gange som f.eks ploggekampanjer, merking	2019/2020	Moss kommune og Miljøløftet Moss ved komm.gr.	Søker støtte/ Moss kommune	50 000
4.	Gåstrategi Utarbeide en gåstrategi for Moss.	2021	Moss kommune	Moss kommune	25% ressurs.

* Tiltak 1, 2 og 3 henger sammen.

Forslagene til nye tiltak beskrives kort under:

1. Veien til bussholdeplassen

Beskrivelse av tiltaket: Det skal gjennomføres en registrering av eksisterende ganglenker (snarveier), samt utarbeides forslag på nye i tilknytning til hovedlinjene i busstilbudet i Moss og Rygge. Basert på kartleggingen skal det lages en oversikt med prioriterte tiltak og anslått kostnad. Det vil være viktig å kartlegge hvem som er grunneier for tiltakene som foreslås.

Effekt og erfaringer med tiltaket: Tidsbruken til/fra holdeplassene utgjør en viktig andel av den totale reisetiden, og tilrettelegging av nye snarveier vil kunne bidra til å redusere tidsbruk knyttet til kollektivreiser i området. Tiltaket er utprøvd i flere norske kommuner.

Kostnad: planressurser/arbeidstimer. Avhenger av omfang av tiltak som skal gjennomføres.
Tidspunkt for gjennomføring: 2020-21. Antar kartlegging i 2020 og gjennomføring i 2021

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune i samarbeid med partene i Miljøløftet Moss. Kartleggingen bør utføres i samarbeid med plan og teknisk-/driftskompetanse.

Vurdering og Anbefaling: Opprusting/ etablering av snarveier til holdeplasser er et bidrag til å få ned den totale reisetiden ved bruk av kollektivtransport. En satsing på snarveier vil kunne gi raskere resultater enn utbygging av vegnettet, og vil også ha en lavere investeringskostnad. Det anbefales å starte opp et arbeid for å kartlegge mulige tiltak og omfang i 2020 og deretter gjennomføre tiltak i 2021 på grunnlag av dette.

2. Snarveiskartlegging

Beskrivelse av tiltaket: Snarveiskartlegging – markere raskere vei- bruke friluftskartleggingen – også viktig for kollektivreiser.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Snarveiskartlegging har som formål å gjøre gåturen raskere og mer effektiv og trygg. Vi vil bidra til at opplevelse som fotgjenger i Moss blir positiv og frister til gjentakelse. Arbeidet som har vært gjort med kartlegging og verdisetting av friluftsområder danner et første grunnlag med sine 45 grøntkorridorer.

Kostnad: 5 % ressurs.

Tidspunkt for gjennomføring: Kartleggingen starter opp høsten 2019. Tiltak utføres våren 2020, slik at det er klart for jubileumsåret.

Ansvar for gjennomføring: Danne en gågruppe som vil arbeide på tilsvarende måte som sykkelgruppen. Denne kan ha ansvar for kartleggingen.

Vurdering og Anbefaling: Snarveiskartlegging må sees i sammenheng med både arbeidet som er gjort på friluftskartlegging, arbeidet og målsettinger i klimaplanen og en potensiell gatebruksplan. Noe av dette arbeidet har vært gjort eller skal gjøres uansett, men en slik kartlegging legger også grunnlag for en videre satsing på gange.

3. Kampanjer: Små holdningsskapende tiltak – effekter for å få flere til å gå og sykle.

Beskrivelse av tiltaket: Effekter for å få flere til å gå og sykle som for eksempel; skilt, markering til viktige målpunkter, ledelys til krysningspunkt og snarveier etc. Hyggelige fortau, stier og gangveier – lys, kunst, blomster, oppmerking. Knyttes opp til eksisterende knutepunkt, viktige severdigheter.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Forskning viser at hyggelige omgivelser, opplevelser, lys, benker, beplantning stimulerer folk til å gå. Området må oppleves som aktivt, interessant, livlig, hyggelig, vakkert og trygt. (TØI-rapport 1688/2019).

Kostnad: 50 000 pr. år.

Tidspunkt for gjennomføring: Løpende

Ansvar for gjennomføring: Samarbeid mellom sykkelgruppen, kommunikasjonsgruppa og gågruppa i Miljøløftet Moss. Gjennomføres av veieier.

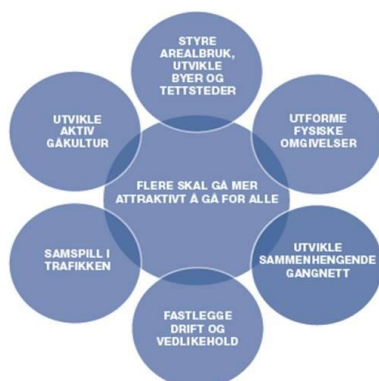
Vurdering og anbefaling: Dette er et morsomt og billig tiltak som kan bidra til både trivsel, økt handel og at folk ønsker å gå mer i byen.

4. Gåstrategi

Lokale gåstrategier er et grep for å nå målene i Norges Nasjonale gåstrategi om å gjøre det mer attraktivt å gå og å få flere til å gå mer.

Beskrivelse av tiltaket: Utarbeide en helhetlig gåstrategi for by og områdesentrene i Moss.

Det er utarbeidet en nasjonal gåstrategi som ble vedtatt av Statens vegvesen og hovedprinsippene også av Regjering og Storting i forbindelse med behandlingen av siste NTP (2018 – 2029). Lokale strategier må forankres i den løpende kommunale planleggingen hvis de skal ha effekt. I en gåstrategi krevet en strategisk og helhetlig tilnærming, se figur under.

Innsatsområder i en gåstrategi. Kilde Statens vegvesen.

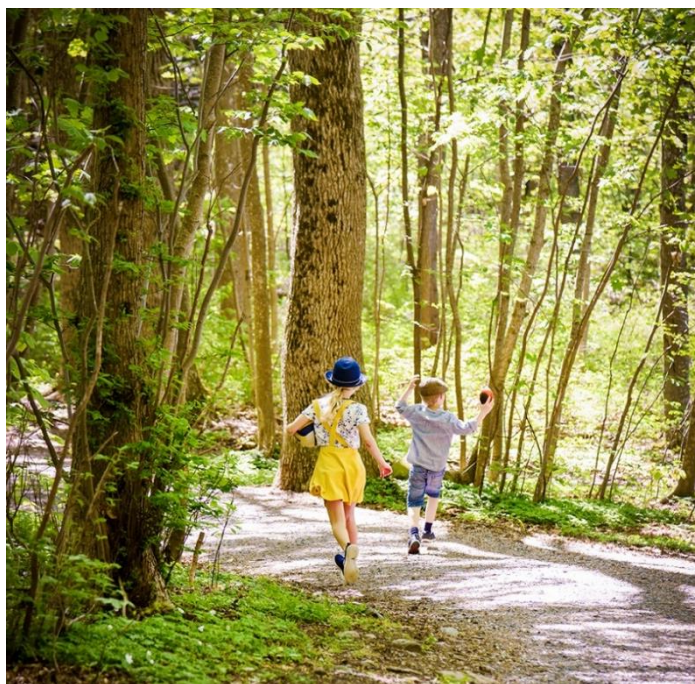
Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Å legge til rette for gåing er viktig av flere grunner. Gåing krever mindre areal, gir mindre utslipp og gir et trivelig nærmiljø. Det gjør det også enklere å komme til kollektivtrafikkens holdeplasser og lettere å velge bort bilen. Tilgjengelighet, inkludering, helse og økt sikkerhet er andre begrunnelser (TØI 2019).

Kostnad: Planressurser/anslag: 25% ressurs.

Tidspunkt for gjennomføring: avklares i kommunal planstrategi 2019

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune i samarbeid med partene i Miljøløftet Moss.

Vurdering og anbefaling: Kartlegging av snarveier og tilrettelegging av snarveier til bussholdeplassen er viktig tiltak som kan være et grunnlag for et arbeid med en gåstrategi. En gåstrategi er et plandokument som må fremmes i forbindelse med kommunens arbeid med kommunal planstrategi. Dette arbeidet starter i 2019.

3.3 Arbeidsgruppens anbefaling:

Det anbefales å nedsettes en gå-gruppe som har ansvar for å planlegge og gjennomføre de foreslåtte tiltakene. For å gjennomføres prosjektene må det settes av ressurser til planlegging og gjennomføring.

4. Tiltak for å øke kollektivandelen

4.1 Beskrivelse av planlagte tiltak i Moss

Oversikt over planlagte tiltak i 2019:

	Tiltak	Tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Kostnad pr år
1.	Gratis buss i 3 mnd - Priskampanje –	Aug -nov 2019	ØKT	ØKT, Moss kommune og Rygge kommune, Miljøløftet Moss	4 mill.
2.	Sanntidsinformasjon på holdeplasser , i bedrifter og i reiseplanlegger.	2018-19	ØKT	ØKT	2 mill kr (engangskost) + årlig driftskost. ca 100.000,-
3.	Flex – ordningen – gratis buss på dagtid – supplement til nytt busstilbud	August 2019	ØKF	ØKT	1, 3 mill. + 30 % stilling

Kort beskrivelse av de planlagte tiltakene

1. Gratis buss i 3 mnd.

Beskrivelse av tiltaket: Østfolds kollektivtrafikk og Moss og Rygge kommuner har spleiset om en periode med gratis buss. Tiltaket skal vare i tre måneder. Det gjennomføres undersøkelser før og etter tiltaket, slik at vi kan se resultatene.

Gratis buss gjelder alle bussrutene i og gjennom kommunene, inkludert VY3 (Men, ikke Flybusekspresen)

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Tilbudet skal bidra til at flere får kjennskap og teste ut det nye rutetilbudet. Gjennom prøveordningene håper vi at flere vil velge å reise med buss framover.

Kostnad: 4. mill. kr.

Tidspunkt for gjennomføring: 19. august. til 17. november 2020.

Ansvar for gjennomføring: Østfold kollektivtrafikk i samarbeid med Moss kommune og Miljøløftet Moss.

2. Sanntidsinformasjon på holdeplasser.

Beskrivelse av tiltaket: I Moss og Rygge vil det i løpet av høsten bli satt om ca 40 nye elektroniske skilt som viser sanntidsinformasjon på holdeplasser. Det er også mulig å finne sanntidsinformasjon i reiseplanleggeren.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Skiltene vil gjøre det mer enklere og mer attraktivt å velge kollektivt. Det vil også ha en markedsføringseffekt.

Kostnad: 2 mill kr (engangskost) + årlig driftskost. ca 100.000,-

Tidspunkt for gjennomføring: 19. august. 2020

Ansvar for gjennomføring: Østfold kollektivtrafikk sammen med veieiere. Dette er tiltak som ble foreslått i tiltaksplan for løpende og avbøtende tiltak på rv.19 og nå er under gjennomføring.

3. Flex- ordningen

Beskrivelse av tiltaket: Flex er en blanding av taxi og buss. Flex minner om taxi fordi du må forhåndsbestille reisen, og du blir plukket opp hjemme hvis du bor utenfor sentrum, eller på en Flex-møteplass hvis du bor i sentrum. Flex stopper bare der passasjerer skal hentes og leveres, og siden det kan være flere passasjerer kan kjøretiden variere fra tur til tur. Flex har et høyere servicenivå enn vanlig buss. Våre sjåførere kan hjelpe deg med av- og påstigning, og med å bære handleposer inn og ut av bussen. Flex er for alle. Se mer om tilbudet her; <http://flex.no/ostfold/>

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Erfaring fra andre områder.

Kostnad: 1, 3 mill. + 30 % stilling

Tidspunkt for gjennomføring: 2019 - 2024

Ansvar for gjennomføring: Det er ØFK som har ansvar for flex ordningen. ØFK ønsker at Moss kommune skal bidra i utformingene og markedsføringen av tilbudet fordi Moss kommune kjenner brukerne og deres behov. Flex- ordningen vil bli et prosjekt som skal lette hverdagen for de som selv ikke kan kjøre.

4.2 Forslag til nye tiltak

	Tiltak	Tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Kostnad pr år
1.	Navnsetting av holdeplasser – nye navneskilt	2019	ØKT, Miljøløftet Moss ved kollektivgruppen	ØKT	Ikke avklart
2.	Tilrettelagt kollektivtilbud ved store kultur- og idrettsarrangement	2020	ØFK og Moss kommune	ØFK/Moss kommune	Ikke avklart

1. Navnsetting av holdeplasser – nye navneskilt

Beskrivelse av tiltaket: De etableres et tiltak der formålet er å avklare navn og få satt skilt på alle holdeplasser. I dag er det holdeplasser som ikke har skilt og som bør avklare navn på holdeplass.

Dette bør gjennomføres i et samarbeid da holdeplassene ligger i både fylkesveier, Rv. og lokale veier. Østfold kollektivtrafikk har startet et arbeidet med kartlegging.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Enklere å ta buss.

Kostnad: ØKT

Tidspunkt for gjennomføring: 2019

Ansvar for gjennomføring: ØKT i samarbeid med miljøløftet Moss ved kollektivgruppen.

Vurdering og anbefaling: Bedre navnsetting av holdeplassene gjør det enklere å finne fram til riktig holdeplass. Dette vil gjøre det enklere å ta bussen. Tiltaket kan trolig gjennomføres relativt raskt og kreve lite ressurser i forhold til effekt.

2. Tilrettelagt kollektivtilbud ved store kultur -og idrettsarrangement

Beskrivelse av tiltaket: Gratis billett på buss og utlån av el-sykler på store arrangement. Kollektivbillett kan eksempelvis inngå i billetten som kjøpes for å delta i kultur/idrettsarrangement.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Flere velger kollektiv på store arrangement. Det vil redusere kork og kaos på veisystemet under store arrangement i byen. Dette kan gjøre det attraktivt å velge Moss som arrangementsby. Tiltaket kan også bidra til å markedsføre kollektivtilbudet.

Et eksempel er Opera Østfold som har samarbeidet med Østfold kollektivtrafikk om bussforbindelse mellom Østfold-byene og utendørsoppsettingen på Fredriksten festning, når under store arrangement. Tilbudet ble godt mottatt med gode erfaringer. <https://www.operaoستfold.no/opera-pa-bussen/>. Et annet eksempel er bla. Gøteborgsvarvet: <https://www.goteborgsvarvet.se/goteborgsvarvet-21-km/hitta-till-startomradet/>. Det er miljøavgift på bilbrukere, mens kollektivtransport er gratis for løpere.

Kostnad: Reduserte inntekter for ØKT. Arrangementsansvarlig kan også betale for ordningen, evt. spleiselag. Ordningene krever avtaleinngåelse.

Tidspunkt for gjennomføring: 2020/ i forbindelse med Moss 2020.

Ansvar for gjennomføring: ØFK og Moss kommune ved kultur.

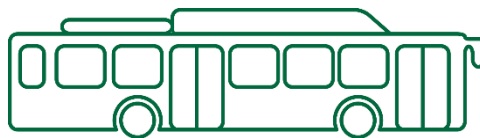
Vurdering og anbefaling: I Moss er arrangementsåret 2020 spesielt, og vil kreve at trafikken til og fra arrangementer planlegges. Dersom flere velger kollektiv, gang og sykkel til arrangementene vil det få stor betydning for utviklingen av arrangementet.

Mossedagene, Christian Frederik-dagene, Lyse Netter, Momentum er noen av de største arrangementene i Moss. Totalt trekker disse et stort antall mennesker. Her er transport til og fra arrangementene viktig. Moss kommune arbeider med håndbok for grønne festivaler. Kanskje er det mulig å inngå en avtale for disse arrangementene. Arbeidsgruppen foreslår at en mulig løsning utredes.

4.3 Arbeidsgruppens anbefaling:

Østfold kollektivtrafikk har en egen side med informasjon om ØKT sine tilbud. Miljøløftet Moss synliggjør busstilbudet og andre rabattordninger for kollektiv gjennom egne kanaler.

I forbindelse med nye rutetider planlegges det en rekke kampanjer. Disse kan Miljøløftet Moss bidra til å synliggjøre. Miljøløftet Moss ved kollektivgruppa foreslår at det tas en gjennomgang av skilting og navnsetting på holdeplasser. Dette er viktig for at folk skal finne frem og ta bussen. Dette er et tiltak som vil ha stor effekt i forhold til kostnad.

5. Nye forslag til tiltak som stimulerer flere til å reise mer miljøvennlige.

5.1 Oversikt over eksisterende tiltak

Det vises til tiltaksplan for løpende og avbøtende tiltak der flere holdningsskapende tiltak ble foreslått. Et tiltak som er i ferd med å gjennomføres er prosjektet hjemjobbhjem. Tiltaket beskrives under:

	Tiltak	Tidspunkt	Ansvar	finansiering	Kostnad pr år
1.	Hjemjobbhjem – utvikling av prosjektet - innhold	2019	ØFK og Miljøløftet Moss	ØFK	1 mill. + container og Prosjektleder 30% stilling.

1. HjemJobbHjem prosjektet

I HjemJobbHjem inngås en bedriftsavtale som gir de ansatte i bedriften intensiver for å endre reisevanene sine. Disse intensivene omfatter blant annet en pendlerbillett for buss på 199kr per måned (normal kostnad kr. 700), mulighet for leasing og rabatter kjøp av elsykkel, sertifisering som sykkelvennlig arbeidsplass, tilskudd til sykkelparkeringshus samt muligheten til å delta på kurs der man blant annet kan få teste ut elsykkel. Arbeidsgiver forplikter seg til å jobbe for å redusere bruk av personbil i arbeidsreiser, samt svare på en årlig reisevaneundersøkelse. Målet er at ansatte i større grad skal velge bort privatbil til fordel for andre mer miljøvennlige transportformer.

Kostnad: 1 mill. + container og prosjektleder 30% stilling.

Tidspunkt for gjennomføring: hele året.

Ansvar for gjennomføring: ØFK i samarbeid med Miljøløftet Moss

Vurdering og anbefaling: I Moss har prosjektet som mål at det skal inn fem bedrifter i pilotperioden. Det er startet et arbeid med å kontakte bedrifter. Mange er svært positive til ordningen.

5.2 Andre tiltak for å fremme miljøvennlige reisevalg

	Tiltak	Tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Kostnad pr år
1	<i>Standard for vedlikehold av gang- og sykkelarealer</i>	2020	Moss kommune + ØFK	Ikke avklart	Ikke avklart
2	<i>Kommunal bildelingsordning med Halden-ordningene som eksempel</i>	2020	Moss/Rygge kommune	Moss komme/ Klimasats/ søknad	Ca 2,8 mill.
3	<i>Promotering og tilrettelegging for å fremme bildeling.</i>	2020	Moss/Rygge kommune Miljøløftet Moss	Moss komme	-
4	<i>Tilrettelegging for samkjøring</i>	2020	Miljøløftet Moss	Miljøløftet Moss Moss kommune	Ses i smh. med kollektivfelt
5	<i>Samkjøringskampanje -idrett eller skole</i>	2022	Miljøløftet Moss	Moss/ØFK	Må utredes.
6	<i>Chverdagen</i>	2021	Miljøløftet Moss – kommunikasjonsgruppa -	ØFK	300 000 + ressurser (30% stilling)

Tiltakene beskrives kort under:

1. Standard for vedlikehold av gang- og sykkelarealer- med konkrete kvalitetskrav.

Beskrivelse av tiltaket: Gang- og sykkelanleggets funksjon med hensyn til drift og vedlikehold må opprettholdes gjennom hele året, og er en forutsetning for at infrastrukturen skal virke slik den er planlagt. Styrking av vedlikehold på gang- og sykkelveier legges inn som et tema i sykkelplanen. Det utarbeides en standard med et konkret kvalitetsnivå for vedlikehold av gang- og sykkelarealer.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Gode gang- og sykkelanlegg vil med stor sannsynlighet få flere over på gange og sykkel.

Kostnad: Kostnaden for å utarbeide en Standard vil kreve om lag 5% ressurs. Implementering og gjennomføring av standarden vil kreve økte bevilgninger. Kostnader for gjennomføring må vurderes i kommende budsjettprosesser.

Tidspunkt for gjennomføring: Utarbeidelse av ny standard høsten 2019. Drift og vedlikehold må være løpende.

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune på kommunale veier. Statens vegvesen på riksveier og fylkesveier

Vurdering og Anbefaling: I alle medvirkningsmøtene har vedlikehold og bedre standard for myke trafikanter vært et viktig tema. Det oppfattes at drift og vedlikehold ikke er bra nok slik det er i dag.

2. Tilrettelegging for en kommunal bildelingsordning med Halden-ordningene som eksempel

Beskrivelse av tiltaket: Haldens bildelingsmodell: Kommunen leier 20 – 40 fossilfrie biler innenfor ordinær arbeidstid til tjenestereiser for ansatte. På ettermiddagene og i helger leies bilene ut til innbyggerne. Halden har også kjøpt inn sykler som leies ut på samme vis. App som bookingssystem og som nøkkel.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Bildeleordninger blir ansett som et middel til å redusere total bilbruk og også som et økonomisk alternativ for husholdninger og bedrifter. Bildeling fører til både en reduksjon i antallet kjøretøy og som oftest også til en reduksjon i det totale antallet kjørte kilometer. Det er utarbeidet en rapport av Klima Østfold som beskriver effekten av ordningen.

Kostnad: 2,8 mill. Her er det mulig å søke støtte fra klimasats. Klima Østfold har utarbeidet en rapport som viser at tiltaket går i pluss fordi en slipper kjøregodtgjørelse og administrasjonen knyttet til den.

Tidspunkt for gjennomføring: Skal utredes og vil trolig bli avklart i løpet av 2020.

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune

Vurdering og anbefaling: Saken ble drøftet i Moss bystyre i forbindelse med en interpellasjon. Følgende vedtak ble fattet i bystyret 2. april.2019: Bystyret ber nye Moss om å utrede bildelingsordning og utlånsordning for sykler til innbyggere og næringsliv i løpet av 2020. Arbeidsgruppen tar vedtaket i bystyret til etterretning.

3. Bildeling - Promotering og tilrettelegging for å fremme bildeling.

Beskrivelse av tiltaket: For å tilrettelegg for bildeling kan det offentlige bla bidra med

- Promotering av eksisterende bildelingsordninger. Dette kan vi bla. gjøre ved å vise til ordningen på vår hjemmeside.
- Tildele parkeringsplasser dedikert til delingsbiler. Det kan for eksempel. åpnes for at bildelingsbiler kan få oppstillingsplass på offentlig gategrunn og tillatelse til å parkere i områder der det er innført beboerparkering.
- Sørg for eller bidra til ladeinfrastruktur dedikert til el-delebiler

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Formålet med tilrettelegging for bildeling er å gjøre det enkelt og attraktivt å benytte bildeling. Bildeling kan bidra til å:

- Redusere samlet bilbruk i Moss kommune.
- Stimulere til miljøvennlige transportformer.
- Redusere areal av offentlig vei som brukes til parkering.

Eks . fra Oslo kommune: Oslo kommune har utarbeidet en forskrift om parkeringstillatelser for bildeling i Oslo kommune. Ordningen er en prøveordning på to år. Den foreslåtte forskriften fastsetter bestemmelser for hvilke krav som skal stilles til bildelingsforetak for at de skal kunne delta i prøveordningen og beskriver hva prøveordningen skal inneholde. Se artikkel om erfaring med bildeling i Oslo kommune: <https://www.klimaoslo.no/2019/04/12/praktisk-og-billig-med-bideling/>.

Kostnad: Reduserte inntekter fra parkering.

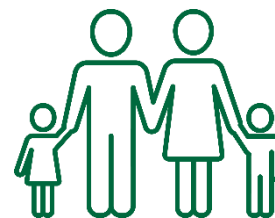
Tidspunkt for gjennomføring: Løpende

Ansvar for gjennomføring: Moss kommune. Kanskje kan dette vurderes i forbindelse med kommunen arbeid med en helhetlig parkeringspolitikk.

Vurdering og anbefaling: Som en del av arbeidet for å redusere bilbruken i kan Moss kommune legge til rette for økt bruk av bildeling. I følge TØI vil offentlige støtteordninger kunne bidra til en raskere utvikling av ordningen som er i en utviklingsfase.

4. Tilrettelegging for samkjøring for å redusere antall biler

Samkjøring med bil er gunstig både for miljøet og klimaet. Flere personer i hver bil gjør at antallet biler på vegen kan reduseres. For å stimulere flere til samkjøring kan det offentlige tilrettelegge slik at det blir tids- og ressursbesparende å gjøre dette med for eksempel samkjøringsfelt og parkeringsfordeler på arbeidsplasser eller i sentrum.

Beskrivelse av tiltaket med samkjøringsfelt:

I tiltaksplan for løpende og avbøtende tiltak på rv.19 ble det foreslått utbygging av kollektivfelt i Helgerødgata. Som del av eventuell videre planlegging av dette tiltaket kan det gjøres en vurdering av det ekstra kjørefeltet heller bør vurderes brukt til sambruksfelt.

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket: Innføring av incentiver som kjøring i sambruksfelt, gratis parkering eller redusert pris i bomringene for de som samkjører, kan stimulere flere til å velge bort egen bil. Spesielt dersom det er kø vil en prioritering av folk som samkjører kunne ha effekt, fordi de vil komme raskere fram.

Oppmerking av sambruksfelt i stedet for kollektivfelt/ tungbilfelt vil gi en høyere prioritering av privatbiler, og vil kunne gi redusert fremkommelighet for kollektiv og sykkel.

Kostnad: -

Tidspunkt for gjennomføring: Når nytt kollektivfelt er under planlegging.

Ansvar for gjennomføring: Det er veieier som har ansvar for planlegging og bygging av kollektivfelt/sambruksfelt. Det vil bli gjort en faglig vurdering av feltbruk som del av planleggingsarbeidet i forbindelse med et eventuelt kollektivfelt fra Gimlekrysset på Jeløya – Kanalen – Rådhusbrua. Dette er også foreslått fra flere i forbindelse med medvirkningsmøtet 27. februar 2019.

5. Samkjøringskampanje for idrettslag etter eks. fra Bærum

Beskrivelse av tiltaket: I dag er det mange foreldre som bruker mye tid på å kjøre barn til fritidsaktivitet. Dette er både forurensende, krever mye tid og er lite sosialt. I Bærum kommune er det gjennomført en samkjøringskampanje for barn som skal på idrettsaktiviteter. Prosjektet har følgende elementer:

- Egne minibusser fra Ruter henter barna på skolen og kjører dem til akademitrening, og hjem når treningen er ferdig.
- Henteordningen er et pilotprosjekt, som er et samarbeid mellom Stabæk Fotball, Ruter og kommunen.
- Ordningen omfatter rundt 130 barn, i alderen 7-10 år, fra 11 skoler i Bærum. Alle barna deltar på trening i regi av Stabæk fotball.

Barna som bruker transporttilbudet får et reisekort som også kan benyttes utenom fotballskolen på alle Ruters transportmidler og NSBs tog.

- Samarbeid med idrettslag, skole og ØFK er avgjørende for å planlegge prosjektet.
- Les mer om ordningen her

www.baerum.kommune.no/politikk-og-samfunn/barum-2035/klimaklok-kommune/artikler-og-saker/samkjoring-til-fritidsaktiviteter/

Effekt av tiltaket: Målet med samkjøring i minibuss er å bidra til færre biler på veiene og gjøre hverdagen enklere. På Nadderud har det blitt 100 færre biler hver ettermiddag, etter at ordningen startet opp. Prosjektet skal bidra til at det utvikles gode reisevaner, og gi grunnlag for at det kan utvikles tilsvarende løsninger med bestillingstransport for flere målgrupper og aktiviteter.

Kostnad: Konseptet må utredes og tilpasses Moss i samarbeid ØKT og Moss kommune og idrettslag.

Tidspunkt for gjennomføring: 2021

Ansvar for gjennomføring: Samarbeid ØKT og Moss kommune.

Anbefaling og vurdering: Effekten av tiltaket som er oppnådd i Bærum er helt i tråd med mål og føringer i Miljøløftet Moss. Dersom tiltaket kan bidra til færre biler kan dette bedre framkommeligheten på transportsystemet.

Der foreslås at det utredes hvordan dette kan gjennomføres i Moss. Det etableres en prosjektgruppe som kan presentere konseptet for Moss. Det kreves at det avsettes ressurser før det kan igangsettes.

6. Chverdagen - Et 30-dagers endringsprosjekt

Beskrivelse av tiltaket: Prosjektet går ut på å følge personer over 30 dager for å se hva skjer når man utfordrer disse personer til å endre en reisevane i en mer miljøvennlig retning.

Disse personene skal endre en reisevane i eget liv med mål om en endring fra å bruke personbil til at de heller velger å gå, sykle eller å reise kollektivt. De skal dele sine erfaringer, gode som dårlige, med omverden.

Endringsprosjektet er utviklet av professor Karen O'Brien ved universitet i Oslo og bygger på mer enn 30 år forskning på temaene klimaendringer, bærekraft og omstillinger.

I bypakke Nedre Glomma er dette prosjektet igangsatt. Se her for mer informasjon:

<https://bypakkenedreglomma.no/chverdagen-en-endringsreise/>

Effekt av tiltak/erfaringer med tiltaket:

Hovedfunn fra evaluering av tiltaket i Nedre Glomma:

- Ni måneder etter prosjektslutt rapporterer 70 % at vaner er helt eller delvis endret
- Flere av deltakerne hadde en forventning om at mindre bruk av bil ville gjøre hverdagen vanskelig
- Deltakerne rapporterer at prosjektet har endret deres antagelser om et liv med mindre bilbruk.
- Deltakerne har fått nye perspektiver på et bilfritt liv og økt bevissthet og refleksjon rundt de positive sidene ved å la bilen stå oftere
- Deltakerne mener cCHALLENGE-metoden har potensiale til å generere endring i individer og samfunnet

- Deltakerne opplevde at prosjektet hadde ringvirkninger
- Prosjektet genererte ærlige tilbakemeldinger om hva som må forbedres i Nedre Glomma for å gjøre det lettere å velge bort bilen i hverdagen

Kostnad: 300 000 + 30% stilling

Tidspunkt for gjennomføring: 2022

Vurdering og anbefaling: Krever ressurser å følge opp. Kan starte med noen og utvikle prosjektet etter hvert. Mye av tilnærmingen er utviklet og tatt i bruk av Bypakke Nedre Glomma. Dette materialet har vi mulighet for å benytte.

5.3 Arbeidsgruppens anbefaling:

Alle tiltakene vil til sammen kunne bidra til at ble velger et mer miljøvennlig transportvalg.

I medvirkningsmøter med innbyggerne er det flere som mener det er viktig å vedlikeholde sykkel og gangstier for myke trafikanter. Dette er et tiltak som gjelder alle veieiere. Arbeidsgruppen anbefaler at tiltaket prioriteres.

Tilrettelegging for samkjøring og bildeling er tiltak som må vurderes i forbindelse med utforming av parkeringspolitikk og tilrettelegging for kollektivfelt/sambruksfelt.

Mange av tiltakene krever at det settes av faglige ressurser. Det er derfor viktig at det prioriteres mellom de ulike tiltakene og evt. planlegges prosjekt som kan gjennomføres etter hvert.

Samlet oversikt over eksisterende og planlagte tiltak for å stimulere til mer miljøvennlige reisevalg.

	Tiltak	Tidspunkt/oppstart	Ansvar	Finansiering	Kostnad
	sykkel				
1	Vårsjekk	6. april. årlig	Miljøløftet Moss Sykkelbygruppen	ØFK/Moss/Rygge	Ca. 30 000 pr gang.
2	El-sykkel, bibliotek	Hele året	Moss kommune Rygge kommune	Interreg/Moss	Dekkes av interreg. Fossilfri 2030 fram t.o.m. 2020
3	Vintersykling	November	Miljøløftet Moss Sykkelbygruppa	ØFK/Moss/Rygge	Ca. 30 000 pr gang
4	Sykle til jobben-aksjonen	April-juni	Moss/Rygge	ØFK	Ca.30 000 pr år
5	Pop-up sykkelverksted VGS/barneskole/festivaler	Vår/høst	ØFK	ØFK/Moss kommune	Dekkes av interreg-prosjekt Fossilfri 2030 fram t.o.m. 2020
6	Sykkelprogram - barn og unge -	Løpende	Lærere i grunnskolen/Moss og Rygge, men opplegget er på Inspira.	Moss kommune	Fra kroner 600 kr pr. barnehage pr. gang
7	Syklar i barnehage – innkjøpte løpesyklar	løpende	Moss kommune	Moss kommune	44 000 kr. engangsum
8	Reklamefilm på kino	Sept.2019, april og mai 2020	Miljøløftet Moss Sykkel og Komm.gruppa	Moss kommune	96 000 kr.
9	Skiltplan og sykkelkart– også i LAT- planen	Igangsettes 2020	Miljøløftet Moss, Sykkelbygruppa	Moss kommune søker om statlige midler	3 mill. kr.
Gange					
1.	Gå til skolen - kampanjen	Vår/Høst	Moss kommune	Moss kommune	6000 kr i året. (premie)
Kollektiv					
1.	Priskampanje – gratis buss 3 mnd.	Aug.-nov. 2019	ØKT	ØKT, Moss og Rygge komm.,	4 mill. kr.
2.	Sanntidsinformasjon på holdeplasser, i bedrifter og i reiseplanlegger.	2018-19	ØKT i samarbeid med MiljøløftetMoss ved kollektivgruppen	ØKT	2 mill kr (engangskost) + årlig driftskost. ca 100.000,-
3.	Flex – ordningen Gratis buss på dagtid – supplement til nytt busstilbud	August 2019	ØFK og Moss og rygge komm.	ØKT	1, 3 mill.+ 30% stilling
Tiltak for både sykkel, gange og kollektiv					
1.	Hjemjobbhjem – utvikling av prosjektet - innhold	2019-løpende	ØFK og Miljøløftet Moss	ØFK	1 mill. + container og Prosjektleder 30% stilling.

Samlet oversikt over forslag til nye tiltak for å stimulere til miljøvennlige reisevalg

	Tiltak	tidspunkt	Ansvar	Finansiering	Antatt kostnad
Sykkel					
1	<i>Tilrettelegging for bedre sykkelparkering i knutepunktene.</i>	2019/ 2020	Veieier Miljøløftet Moss ved sykkelgruppen	veieier/ Bane NOR	Må kartlegges og utredes
2	<i>Leasing eller kjøp av el-sykler - tilbud fra arbeidsgiver</i>	2020	Moss kommune samt øvrige parter i Miljøløftet Moss	Moss kommune	Kun admin. kostnader.
3	<i>Sykkelskolen - På sykkel fra starten</i>	2022	Moss kommune	Moss kommune	Ca 30 000 kr engangssum
Gange					
1	<i>Veien til bussholdeplassen. Registrere snarveier og forbedre veien til bussholdeplassene</i>	2020 - 2021	Moss kommune + SVV + ØFK, Miljøløftet Moss	Moss kommune /Veieier	100 000 kr i 2020 og 500 000 i 2021
2	<i>Snarveiskartlegging. Registrere, rydde og skilte snarveier til viktige målpunkter.</i>	2020	Moss kommune ved Miljøløftet Moss	Moss kommune	5% ressurs.
3	<i>Diverse små kampanjer for å fremme gange.</i>	løpende	Miljøløftet Moss ved komm. gruppa.	Partene i Miljøløftet Moss	50 000 kr
4	<i>Gåstrategi Utarbeide en gåstrategi for Moss.</i>	2021	Moss kommune	Moss kommune	25% ressurs.
Kollektiv					
1	<i>Navnsetting av holdeplasser – nye navneskilt</i>	2019	ØKT og Miljøløftet ved kollektivgruppen	SVV, ØFK, Moss kommune	Ikke avklart
2	<i>Tilrettelagt kollektivtilbud ved store kultur- og idrettsarrangement</i>	2020	ØFK og Moss kommune	ØFK	Ikke avklart
Andre tiltak som stimulerer til miljøvennlige reisevalg					
1	<i>Standard for helårsdrift av sykkel og gangveier, bussholdeplasser</i>	2020	Moss kommune + ØFK	Veieiere	- 5% ressurs utarb. standard. - Økte bevilgninger
2	<i>Kommunal bildelingsordning gjennom leasing av biler(Halden ordningen)</i>	Utredes i 2020	Moss kommune	Moss komme/ søknad- Klimasats	2,8 mill. kr. (rapport vise lønnsomhet på sikt)
3	<i>Promotering og tilrettelegging for å fremme bildeling –</i>	2020	Moss kommune Miljøløftet Moss	Moss komme	Reduserte parkeringsinntekter.
4	<i>Tilrettelegging for samkjøring – eks. samkjøringsfelt</i>	2020	Miljøløftet Moss	Moss /Veieier	Må utredes
5	<i>Samkjøringskampanje - idrett eller skole</i>	2021	Miljøløftet Moss	Moss/ØFK	Må utredes.
6	<i>cHverdagen – følge miljøvennlige hverdageksempel</i>	2022	Miljøløftet Moss – kommunikasjons- gruppa-	ØFK	300 000 + ressurser (30% stilling)

Miljøløftet Moss

-det handler om oss